

35.

KAZI SONUÇLARI TOPLANTISI

2. CİLT

T.C.
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü

T.C.
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü

35.
KAZI
SONUÇLARI
TOPLANTISI
2. CİLT

27 - 31 MAYIS 2013
MUĞLA

T.C. Kùltür ve Turizm Bakanlığı
Kùltür Varlıkları ve Mùzeler Genel Mùdùrlùđù Yayın No:163-2

YAYINA HAZIRLAYAN
Dr.Haydar DÖNMEZ

27- 31 Mayıs 2013 tarihlerinde gerçekteřtirilen
35. Uluslararası Kazı, Araştırma ve Arkeometri Sempozyumu,
Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi'nin katkılarıyla gerçekteştirilmiştir.

ISSN:1017-7655

Kapak Fotođrafı: Engin ÖZGEN
"Oylum Höyük, 2012"

Not: Kazı raporları, dil ve yazım açasından Klâsik Filolog Dr. Haydar DÖNMEZ tarafından denetlenmiştir. Yayımlanan yazıların içeriğinden yazarları sorumludur.

Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Basımevi
MUĞLA – 2014

İÇİNDEKİLER

G. Kenneth SAMS - C. Brian ROSE Gordion, 2012.....	7
Erksin GÜLEÇ - İsmail ÖZER - Mehmet SAĞIR - İsmail BAYKARA - Serkan ŞAHİN 2012 Yılı Üçağızlı Mağarası Kazısı.....	18
Armağan ERKANAL ÖKTÜ - Nazlı ÇINARDALI KARAASLAN - Neyir KOLANKAYA-BOSTANCI Panaztepe 2012 Yılı Çalışmaları.....	24
K. Aslıhan YENER - Murat AKAR Aççana Höyük, Antik Alalakh Kenti 2012 Yılı Kazı Çalışmaları.....	37
Emin YENER - Aslı SARAÇOĞLU 2012 Yılı Tralleis Kurtarma Kazıları.....	52
Prof. Dr. S. Yücel ŞENYURT - Dr. Yalçın KAMIŞ - Dr. Atakan AKÇAY Ovaören 2012 Yılı Kazıları.....	62
Ömer ÖZYİĞİT 2012 Yılı Phokaia Kazı Çalışmaları.....	81
V. Belgin DEMİRSAR ARLI İznik Çini Firinleri Kazısı 2012 Yılı Çalışmaları.....	100
Sevinç GÜNEL Çine-Tepecik 2012 Yılı Kazıları.....	111
Engin AKDENİZ 2012 Yılında Thyateira Antik Kenti Ve Hastane Höyüğü'nde Gerçekleştirilen Arkeolojik Çalışmalar.....	124
Ali BORAN - Yalçın KARACA - Mehmet MUTLU - Zekai ERDAL - Halil SÖZLÜ Mersin - Silifke Kalesi Kazısı 2012 Yılı Kazı Çalışması.....	140

Nurettin ARSLAN 2012 Yılı Assos Kazı Ve Yüzey Araştırmaları.....	155
Aslı ÖZYAR - Elif ÜNLÜ - Türkan PİLAVCI - Çiğdem KÜLEKÇİOĞLU - Serdar YALÇIN - Steve KARACİC - Ali GÜLDÜREN - Wesley BENNET Tarsus - Gözlükule 2012 Yılı Kazısı.....	170
K. Serdar GİRGINER - Özlem OYMAN-GİRGINER - Hayriye AKIL - Mehmet CEVHER - İlkay AKLAN 2012 Tatarlı Höyük Kazıları.....	182
Latife SUMMERER Pompeipolis 2012 Yılı Kazı Çalışmaları.....	197
Burçin ERDOĞU - Onur ÖZBEK - Nejat YÜCEL Gökçeada Uğurlu - Zeytinlik Kazısı 2012 Yılı Çalışmaları.....	204
Kaan İREN - Handan YILDIZHAN Daskyleion 2012 Yılı Kazı Çalışmaları.....	211
Sümer ATASOY - Şahin YILDIRIM Filyos - Tios Kazı Çalışmaları 2012.....	225
Marc WAELKENS - Rob RENS - Julian RICHARD - Hendrik ULENERS - Inge UYTTERHOEVEN - Roel Van BEEUMEN - Ine JACOBS - Johan CLAEYS - Sven VAN HAELST - Elizabeth MURPHY - Peter TALLOEN - Joeri THEELEN - Erik RISSER - Ebru TORUN - Semih ERCAN - Jeroen POBLOME Sagalassos'ta 2012 Yılı Kazı Ve Restorasyon Çalışmaları.....	242
B.Yelda OLCAY UÇKAN Olympos Kazı Ve Onarım Çalışmaları.....	261
Havva İŞKAN - Şevket AKTAŞ - Erkan DÜNDAR - Serap ERKOÇ - Hakan KIZILTAŞ - Mustafa KOÇAK - Semih ORHAN - Ayça POLAT BECKS - Urs PESCHLOW - Feyzullah ŞAHİN - Christof SCHULER - Klaus ZİMMERMANN Patara 2012 Yılı Kazı ve Koruma Çalışmaları.....	271

Turan EFE - Murat TÜRKTEKİ - Erkan FİDAN - Deniz SAR Küllüoba Kazıları 2012.....	290
Işık ADAK ADIBELLİ 2012 Kırşehir Kale Höyük Kazısı.....	296
Ayla SEVİM EROL - Serpil ÖZDEMİR ÖZBEY - Alper Yener YAVUZ - Ayhan YİĞİT - Pınar GÖZLÜK KIRMIZIOĞLU 2012 Yılı Çankırı Çorakyerler Kazısı.....	311
Elif ÖZER Aizanoi 2012 Yılı Çalışmaları.....	324
Elif Tül TULUNAY et alii Nif (Olympos) Dağı Araştırma Ve Kazı Projesi: 2012 Yılı Kazısı.....	343
Erkan KONYAR - Can AVCI - Bülent GENÇ - Rıza Gürler AKGÜN - Armağan TAN Eski Van Şehri, Kalesi Ve Höyüğü Kazıları 2012 Yılı Çalışmaları.....	358
Asnu-Bilban YALÇIN Anadolu Kavağı, Yoros Kalesi 2012 Yılı Kazı Çalışmaları.....	371
Mustafa ÖZER Edirne Yeni Saray (Saray-I Cedîd- İ Âmire) Kazısı 2012 Yılı Çalışmaları.....	382
Mustafa ŞAHİN Myndos Kazısı – 2012.....	400
Masako OMURA Yassihöyük Kazıları 2012.....	418
Mirko NOVÁK - Ekin KOZAL Sirkeli Höyük 2012 Yılı Çalışmaları.....	428
S. GÜLÇUR - Y. YILMAZ - P. ÇAYLI - I. DEMİRTAŞ Güvercinkayası 2012 Kazısı Ön Rapor.....	443

Marcella FRANGIPANE - Francesca BALOSSİ RESELLİ - Hlyā
ÇALIŞKAN AKGL
Arslantepe 2011-2012 Yılı Kazı Sonuçları: İlk Tunç Çağı I'ın Yeni
Buluntuları.....456

Hüseyin YURTTAŞ - Haldun ÖZKAN - Zerrin KŞKL - Muhammet
Ltf KINDIğİLİ
Kemah Kalesi Kazısı 2012 Yılı alışmaları.....470

AİZANOİ 2012 YILI ÇALIŞMALARI

Elif ÖZER*

Aizanoi antik kentinde kazı çalışmaları heyet üyeleri ve Nevşehir Müzesi'nden Bakanlık temsilcisi Ferhat Güzeldağ ile birlikte 17.05.2012 tarihinde başlatılmış ve 14.09.2012 tarihinde bitirilmiştir. Tapınak alanında L6A, L6B, L7A açmalarında, hamamda H5A açmasında, Kuzey Nekropol'de D9A, D9B, D9C ve D8A açmalarında kazılar sürdürülmüştür. Ayrıca Penkalas Nehri Projesi, Aizanoi/Çavdarhisar Türk Dönemi Sivil Mimarî Çalışmaları, Arkeo-jeofizik Araştırması, Tiyatro Ön-Restorasyon Projesi, Aizanoi/Çavdarhisar Kadınları Sosyal Sorumluluk Projesi ve Tanıtım Çalışmaları, Kültürel Miras Eğitim Çalışması ve depo çalışmaları gerçekleştirilmiştir.

Aizanoi/Çavdarhisar Kadınları Sosyal Sorumluluk Projesi'nin ilk bölümünde 14 Çavdarhisarlı kadın işe alınmış ve periyodik olarak hem arkeoloji hem kazı hakkında arkeologlar tarafından bilgilendirilmiştir. Aizanoi tarihi, neden kazı yapıyoruz? Kazı tahrip midir?, kazıda kullanılan makine ve âletler (örneğin Nivelman, seramik ölçümü için kumpas vb.), çizim, belgeleme ve buldukları eserlerin müzeye teslim edilmesi hakkında eğitim verilmiştir. Projenin ikinci bölümünde kadınların "kendî" güçlerinin farkına vararak, Aizanoi üzerinden gelir kaynaklarını yaratabilecekleri hususunda seminerler verilmiştir (Resim: 1).

Aizanoi tanıtım çalışmaları kapsamında 10 Haziran 2012'de kazının resmi açılış töreni Anadolu Filarmoni Orkestrası'nın eşliğinde tüm yöre halkının katılımıyla yapılmıştır. Ayrıca, TRT Yol Arkadaşım programında ve TRT Turizm Belgesel kanalında Aizanoi ve kazıyı anlatan belgesele ekip olarak katkıda bulunulmuştur. Bunun dışında, Çavdarhisar halkı; kazı ekibi çalışmaları hakkında bilgilendirmek için periyodik olarak kazı rapor saatlerine davet edilmiştir. Son olarak Çavdarhisar Emniyet mensuplarına Aizanoi ve kazı çalışmaları hakkında bilgi verilmiştir.

Kazı deposunda daha önceki kazı ekibi döneminde ortaya çıkarılan buluntuların yer aldığı toplam 240 kasa 21.170 adet seramik ve küçük buluntu belgelenerek Aizanoi depo veri tabanında kayıt altına alınmıştır. 2012'de çıkan ve Kütahya Müzesi'ne teslim edilen 53 adet envanterlik eserin 25'i 3D laser scanner ile taranarak 3 boyutlu modeli oluşturulmuş ve Aizanoi depo veri tabanına girişleri yapılarak, Aizanoi Sanal Müze projesi için hazırlanmıştır. 169 adet etütlük malzemenin ise bir kısmı 3D laser scanner ile taranmıştır.

Restorasyon-konservasyon laboratuvarında kazı alanlarından gelen tüm sikkeler, metal buluntular mekanik olarak temizlenmiş, sikkelerin üzerindeki korozyon tabakası kaldırılmış ve sikkelerin okunabilmesi sağlanmıştır. Tümlenebilecek durumdaki pişmiş toprak kaplar, *unguentarium*lar, tabaklar, kandiller, figürünler birleştirilmiştir. Ayrıca kazı alanlarında ortaya çıkan duvarlar, mezarlar, mimarî bloklar zarar görmemeleri için koruma altına alınmış, jeo-tekstille üstleri örtülmüştür.

*Doç. Dr. Elif ÖZER, Pamukkale Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Arkeoloji Bölümü, Kınıklı Kampüsü, Denizli/TÜRKİYE. eoz@pau.edu.tr,

1) Aizanoi Kuzey Nekropolü Kazısı

Elif ÖZER
Hatice KORKMAZ

2012 sezonunda koruma ile ilgili güvenlik önlemlerinin alınmasının ardından tiyatronun kuzeyinden başlayan ve Kıranbayır Mevkii'ne kadar devam eden Kuzey Nekropolü'nde kazı yapılmıştır. Kazı alanı özel mülkiyete ait olduğundan, kamulaştırma yapıncaya kadar muvafakatname alınmış ve kiralanmıştır. Gerekli izin ve güvenlik önlemlerinin ardından D9A, D9B, D9C ve D8A olmak üzere 4 açmada kazı başlatılmıştır. D9A açmasında 17 adet, D8A açmasında ise 3 adet olmak üzere, toplam 20 adet mezar ve çok sayıda mezar hediyesi tespit edilmiştir.

D9A açmasında +1029.154 m. kotta kazı başlamıştır. 10x7 m. ölçülerinde bir alanda çalışma yapılmış, daha sonra ortaya çıkarılan duvar yapıları ve mezarlar nedeniyle açma alanı 2'şer metre doğu ve batı yönünde genişletilmiştir. Açma alanında +1028.613 m. kotta (-1.65 m.) 17 mezar tespit edilmiştir (Resim: 2). Bu 17 mezarda 19 birey, 168 adet demir obje, 19 adet bronz obje, 21 adet cam malzeme, 1 adet altın yüzük, 1 adet gümüş yüzük, 1 adet volkanik andezit taşından ilaç karıştırma tablası, 1 adet kemik obje, 16 adet sikke, 87 adet pişmiş toprak malzeme ve 47 adet mimarî parça bulunmuştur. Mezarlardan biri, Phrygia kapı tipi mezar taşlarının devşirme kullanılması ile oluşturulmuş dromoslu oda mezar, 7 adeti pişmiş toprak plâka kapaklı basit toprak kremasyon mezar, 5 adeti basit toprak inhumasyon mezar, 1 adedi basit toprak kremasyon ve 3 adedi sandık mezardır.

Dromoslu oda mezarın (A12.D9A.M02)¹ girişi doğudur. Mezar içinde bulunan metal objeler; mezarın kuzey ve güney duvarında söve olarak kullanılan giriş kısmının oturtulacağı açıklıklar/ahşap söveleri taşıyan bölümler; üst örtüsünün ahşaptan yapıldığını göstermektedir. 14 birey tespit edilmiştir. Bunlardan 8 adedinin kafatası kemikleri sağlam olarak ele geçirilmiş ancak 7 adedinin sadece çene kemiği, bacak ve kol kemikleri tespit edilebilmiştir. Mezara farklı zamanlarda gömü yapıldığı, iskeletlerin bir kısmının mezarın kuzey ve batı duvarlarının kenarına toplanması ve üstlerine ince toprak tabakası örtülmesinden anlaşılabilmektedir. Bireylerden sadece B6'nın erişkin, B7'nin ise genç bir bireye ait olduğu belirlenebilmiştir. Mezarın kuzey ve batı duvarlarını oluşturan Phrygia bölgesine özgü olan yalancı kapı betimli stel ve buluntular nedeniyle mezarın dip tarihi olarak M.S. 2. yüzyıl uygun olmakla birlikte, sürekli kullanım gördüğü için son kullanım tarihi tespit edilemedi. Bu mezar dışında, D9A açmasında 3 sandık (kist) mezar (A12.D9A.M01, A12.D9A.M03 ve A12.D9A.M04)² tespit edildi. İlk sandık mezarın (A12.D9A.M01) içinden M.S. 3. yüzyıla ait bronz bir sikke (A12.D9A.S04) bulunmuştur.

Diğer sandık (kist) mezar (A12.D9A.M03)³ harç ve tuğla ile örülerek yapılmış ve üstü mavi damarlı mermer blok taşlarla kapatılmıştır. Gömü tipi inhumasyondur. Bireyin (B14) başının sağ alt köşesinde pişmiş toprak bir grotesk başı, pişmiş toprak kuş ve horoz figürünü, 2 adet cam *unguentarium*, demir çiviler ve 2 adet bronz sikke tespit edilmiştir. Mezar, buluntulara göre değerlendirildiğinde genç yaşta ölen bir erkeğe ait olmalıdır ancak iskelet incelendiğinde durum netleşecektir. Diğer sandık (kist) mezarda

Y. Arkeolog Hatice KORKMAZ, Pamukkale Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Arkeoloji Bölümü, Aizanoi Kazı Lab., Kınıklı Kampüsü, Denizli/TÜRKİYE. aizanoikazisi@gmail.com

¹+1028.908 m ile +1027.140 m kotlar arasında (-0.24 m).

²+1028.908 m ile +1027.683 m kotlar arasında (-0.24 m)

³1028.470 m -+1027.910 m kotlar arasında (-0.68 m)

(A12.D9A.M11) kremasyon gömü yapılmıştır ve mezar içinde Roma Cumhuriyet Dönemi'ne ait (A12.D9A.S16) gümüş bir II. Triumvirlik Dönemi sikkesi bulunmuştur.

D9A açmasında kremasyon gömü 7 adet pişmiş toprak plâka kapaklı basit toprak ve mezarda tespit edildi. A12.D9A.M04'te bulunan pişmiş toprak kâse içinde kandil ve yanmış odun parçaları ile A12.D9A.M07'de bulunan demir kalkanı ile birlikte pişmiş toprak Herakles heykelciği (Resim: 3) Kuzey Nekropol'ün dikkat çekici buluntularıdır.

M.Ö. 1. yüzyıla ait olduğu tespit edilen kâse içinde kandil ve *bulbous* tipi minyatür *unguentarium*lar ile A12.D9A.M07'de bulunan pişmiş toprak kandil ve Herakles heykelciği bir arada değerlendirildiğinde; mezarların M.Ö. 1 ve M.S. 2. yy. arasına ait olduğu önerilebilir. Bu buluntuların yanı sıra A12.D9A.M06'da altın bir yüzük, 5 adet *bulbous* tipinde pişmiş toprak *unguentarium*; A12.9A.M07'de pişmiş toprak minyatür miğfer, 2 adet pişmiş toprak hermasherme'si, 2 adet *bulbous* tipi pişmiş toprak *unguentarium* ve 2 adet pişmiş toprak kandil, pişmiş toprak koku kabı, 3 adet demir mızrak ucu, çeşitli demir obje ve çiviler ve kemik objeden oluşan ölü hediyeleri ile mezarlar çok zengin bir buluntu grubu sergilemektedir. Bu mezarlarda tespit edilen yanmış odun parçaları ve ahşaba tutturmak amacıyla kullanılan demir çiviler; bireylerin ahşap bir tabutla gömüldüğünü veya ahşap bir sedyeye yatırılarak, ardından kremasyonun gerçekleştirildiğini düşündürmektedir.

D9A açmasındaki diğer inhumasyon gömüler ise tespit edilen 5 adet basit toprak mezara yapılmıştır. Bireylerin yatış yönlerinde yön birliği yoktur. A12.D9A.M05'te, dorsal yatırılan iskeletin (B18) açılması sırasında yoğun kireç parçaları ile karşılaşmıştır. Bireyin orta yaşta bir kadın olduğu tespit edilmiştir ve mezar içinde iskeletin sağ ayakucunda bronz bir ayna, volkanik andezit taşından ilaç karıştırma tablası, cam *unguentarium* ve bronz küpe parçaları ele geçmiştir. D8A açmasında yüzeydeki lâhit kapağı nedeniyle +1027.800 m. ve +1026.390 m. kotlar arasında, D9A açmasının 18.70 m. batısında, 5x5 m. ölçülerinde bir alanda kazıya başlanmıştır. Bu alanda 3 adet mezar, 2 adet birey tespit edilmiştir. Mezarların 1 âdeti sandık mezar (A12.D8A.M01) ve 2 âdeti pişmiş toprak plâka kapaklı inhumasyon gömülü basit toprak mezardır.

Kazı sezonu sonunda D9A açmasında ortaya çıkarılan Mekân 1 ve 17 mezarın bir sonraki sezona kadar doğa şartları ve iklimin etkisinden bozulmasını önlemek amacıyla üstü jeotekstil ve sonra iskele ve çadır sistemi ile geçici korunmaya alınmıştır (Resim: 4). D8A açmasında ise mezarların etrafı telle çevrilerek açma içine giriş engellenmiştir.

2012 Yılı Hamam-Palaestra Kompleksi Çalışmaları

Murat TAŞKIRAN

Kazı çalışmaları 04.06.2012 tarihinde, yapının kuzeybatı köşesinde daha önce "T" olarak tanımlanan mekânda başlanmıştır. Burada açık alan kazısı sistemi uygulanmış ve çalışma 13.08.2012 tarihinde 25 x 15 m. ölçülerinde bir alanın kazısı tamamlanarak bitirilmiştir. Alanda seviye inme çalışmalarında yaklaşık 40 cm. derinliğe kadar olan tabakanın birikinti toprak olduğu anlaşılmıştır (Resim: 5)

Çalışma sırasında tespit edilen ve şimdilik Mekân 1 olarak adlandırılan alanın batı ve güney duvarları sağlamdır. Mekânın duvarları, moloz taşlar ile poligonal olarak

Arş. Gör. Murat TAŞKIRAN, Pamukkale Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Arkeoloji Bölümü, Kınıklı Kampüsü, Denizli/TÜRKİYE. mtaskiran@pau.edu.tr

örülmüş ve derz araları yoğun kireç harçla sıvanmıştır. Yapılan incelemelere göre, Stadion'un güneybatısındaki ve M.S. 5. yüzyıla ait yapının duvarları ile Mekân 1'in D1, D2, D4 duvarının iççiliği benzerlik göstermektedir. D4 duvarının doğusunda ve güneydoğusunda Mekân 2'de kazılan alanda tuğla tozu ve çakıl taşı katkılı düz bir zemin üzerinde gibi görünen sert bir yapıya sahip harç ile karşılaşmıştır. Bu harç yapısının taban döşemesine ait ve altında sıkıştırılmış toprak yapısı olduğu tespit edilmiştir. Ortaya çıkarılan taban 1010,952 m. kot seviyesindedir. Böylelikle Mekân 1 ile Mekân 2 olarak adlandırılan bu alan arasında 85 cm. lik yükseklik farkının olduğu ve bu yüzden de bu alanın ya kademeli bir yapıya ya da merdivenle çıkılan bir yapıya ait olabileceği düşünülmüştür.

Çalışmada, hamama su taşınması için kullanıldığı düşünülen kanallı ve yöre halkı tarafından *ahar* olarak adlandırılan mimarî bloklar tespit edilmiştir. Bu blokların hattının doğu-batı yönünde olduğu anlaşılmıştır. Bu bloklar zeminden yüksekte yer almakta ve altında dolgu toprağı bulunmaktaydı. Blokların çizimleri yapıldıktan sonra açma dışına taşınmıştır.

Kazı süresince 35 adet küçük buluntu, 7 adet mimarî blok, 18 adet bronz sikke ve iki adet demir obje bulunmuştur. Sikkelerden en erkeni, Valerianus Dönemi'ne (M.S. 253-260) (A.12.HP.S12), 5 adedi İmparator Contantinus I (M.S. 312-337) Dönemi'ne (A.12.HP.S02, S03, S04, S06, S07), 8 adedi Constantinus II (M.S. 337-340) Dönemi'ne (A.12.HP.S08, S09, S10, S13, S14, S15, S16, S17), 1 adedi İmparator Honorius (M. S. 393-395) Dönemi'ne (A.12.HP.S18) ve 1 adedi (A.12.HP.S11) İslâmî Döneme tarihlendirilmiştir. Ayrıca mermer duvar plâkalar, toikhobat parçalar, günlük kullanıma yönelik seramik örnekleri, demirden küçük objeler, pişmiş toprak çatı kiremitleri ve tuğlalar tespit edilmiştir. 1010.65 m. kot seviyesinde tespit edilen plaster başlığının (A12.HP.MP01) *akanthus* yaprakları üzerindeki derin kanallar ile İ on *kymation*unu oluşturan yumurtaların işlenişi ve yumurtaların etrafını çevreleyen çanakların yumurtadan iyice ayrılmış olması nedeniyle, başlığın Geç Antoninler - Erken Severuslar Dönemi'ne⁴ ait olacağını düşünüyoruz. Diğer dikkat çekici 2 buluntu ise alanın doğu cephesinde yapılan seviye inme işlemleri sırasında +1012,442 m. kot seviyesinde tespit edilmiştir. Bunlar; bir adet pişmiş toprak plâka üstündeki bir insan ayağının izi ve 16 x 20 cm. ölçülerindeki pişmiş toprak plâkadaki hayvan (kedi ya da köpek) patisine ait izdir.

---

⁴Geç Antoninler - Erken Severuslar Dönemi örnekleri için, bunun için bkz. V. M. Strocka, *DasMarkttorvon Milet*, Berlin1981 içinde 29, Abb. 59, W. D. Heilmeyer, *KorinthischeNormalkapitelle*, RM 16, Heidelberg 1970, 100, Taf. 32, 3 ve V. İdil, "Anadolu'da Roma İmparatorluk Çağı Korinth Başlıkları", *Anatolia XX*, 1984, 30, lev. 14.1.

3) Tapınak Alanı Çalışmaları

Ufuk ERDOĞAN
Tarık TÜRKÜSEVER

3.1. L6A Açması

Tapınak alanında L6A, L6B ve L7A açmalarında kazı yürütülmüştür. L6A, L6B açmalarında geç döneme ait depo tipi mekânlarla karşılaşmıştır. Çıkan tüm malzemeler seramik kap parçaları, depolama kapları burada depolama alanlarının bulunduğunu işaret etmektedir.

Tapınağın 49 m. güneyinde 10 x 10 m. ölçülerindeki L6A açmasında kazı yapılmıştır. Açmanın güneyi, 1 m. doğusunda yeralan L6B açmasında olduğu gibi, tapınağın etrafını çevreleyen geç dönem koruma duvarı ile sınırlanmaktadır. Açmada yapılan çalışmalarda M1 adı verilen bir mekân tespit edilmiştir. Duvarları büyük ve küçüklü moloz taşlardan oluşturulmuş, taş araları toprak ve kiremit tuğla parçaları ile sıkıştırılmıştır. Bu mekân ve duvarları açmanın batısında yeralan kesitin altında kalmakta ve batıya doğru devam etmektedir. Açma alanında bulunan metal obje ve çivi buluntularına bakıldığında açmanın sınırları içinde kalan bölgede ahşap kullanımı söz konusudur. Çivilerin ve çatı kiremitlerinin yoğun gelmesi bize bu malzemelerin bir yapının çatı malzemesi olarak kullanıldığını göstermektedir. Ayrıca açma içinden gelen devşirme mimarî blokların buradaki yapının duvarlarında kullanılmıştır. Açma içinden yoğun gelen moloz taşlar ise zaman içinde mekân duvarlarından çökmüş parçalardır. Açmada Helenistik Döneme ait bir sikke ise, yüzey toprağının alınmasının ardından 1012.999 cm. kotta bulunmuştur.

Açmada 1. yapı evresine ait duvarlar ve moloz taşların kaldırılmasının ardından 2. yapı evresine ait 5 mekân tespit edildi. Duvar kalınlıkları 65-70 cm. arasında değişmektedir. L6A açmasında yapılan çalışmalarda toplam 168 adet küçük buluntu (A12.L6A.KB 01-168) ve 15 adet sikke tespit edilmiştir (Resim: 6).

3.2. L6B Açması

L6A'nın 1 m. doğusunda 10 x 10 metre ölçülerinde L6B açmasında kazı yapılmış ve 2 yapı evresi tespit edilmiştir. Açmanın güneyi, tapınağın etrafını çevreleyen geç dönem koruma duvarı ile sınırlanmaktadır. +1012.008 m. kotta, 1 m. derinlikte 2 farklı katmana ait duvar yapılarının olduğu ve bu duvar yapılarının mekânlar oluşturduğu tespit edilmiştir. 1. evreye ait olanlar duvarlar devşirme mimarî bloklar (İon sütunu, mimarî blok vb.), moloz taşlar ve kiremit kırıkları ile oluşturulmuş harçla örülmüştür. 1. yapı evresinin üst kotlarında yoğun çatı kiremiti ve daha alt kotlarda çivi, yer, yer ahşap parçaları, kapı kilit aksamına ait metaller ve depolamada kullanılan büyük ölçekli kaplara ait kap parçalarının ele geçirilmesi; bu yapının çatı bölümünün kiremitlerle kaplı olduğu ve yapı içinde ahşap malzemenin de kullanımda olduğunu göstermekle beraber, D4'ün batısında kaide ve gövdesinin bir kısmı sağlam kalmış *pithos* (PT03) parçası ayrıca açma genelinden gelen kaba ve büyük ölçekli kap parçaları bu yapının depo olarak kullanılmış olabileceği düşündürmektedir. 2. yapı evresinde açığa çıkarılan mekânlar ve M III ve M VII boyunca devam eden su taşıma sistemine ait künk döşemeleri ve 1. yapı evresine ait mekânlar ve buluntular bir arada değerlendirildiğinde, L6B açmasında açılan yapının hem bir yaşam alanı hem de bir

depo olarak kullanılmış olduğu düşünülmektedir. Çalışmada 242 adet küçük buluntu (A12.L6B.KB 01-242), 32 adet mimarî plastik parça (A12.L6B.MP 01-32) tespit edilmiştir (Resim: 7).

Son olarak tapınak alanından ve Aizanoi'da şimdiye kadar bilinen erken sikke (A12.L6A.S15) bu açmadan +1011.127 kodda (-190 m.) Mekân II'den bulunmuştur. M.Ö. yaklaşık 323-310 yıllarına tarihlenen bronz Makedonia sikkesi de tapınak alanının Hellenistik Dönemi'dekitarah kesitine dair bir işaret olarak düşünülebilir ancak çalışma ilerledikçe konu aydınlığa kavuşacaktır.

L6A ve L6B açmasındaki çalışmalar bir arada değerlendirildiğinde, L6A ve L6B açmasında ortaya çıkarılan duvar yapılarının bağlantılı olduğu görülmüştür. Bu nedenle L6B açmasında açığa çıkarılan ve yaşam alanı olarak kullanıldığı düşünülen mekânların L6A açmasında devam ettiği ve ele geçirilen buluntulardan L6A açmasının ilk evrelerinin depo olarak kullanım gördüğü düşünülmektedir.

3.3. L7A Açması

10x10 metre ölçülerindeki L7A açmasında yapılan çalışmada iki farklı dönem yapısının varlığı görülmüştür. Bunlardan Mekân I'e ait duvarların (D 1-2-3-4) M II'yi oluşturan duvarlarla (D 7-8-9) aynı olması ve M I ile M II arasındaki kot farkından dolayı M I'in geç dönemlerde Altar yapısı olduğunu düşündüğümüz M II (Altar) yapısının bozularak duvar bloklarının alınıp M I'i oluşturmakta kullanıldığını göstermektedir. Ayrıca 'M1' olarak adlandırdığımız yapının düzensiz moloz taşlardan değil de, Altar yapısı olarak düşündüğümüz M2'nin duvar bloklarının yerlerinden sökülerek ikinci kez kullanılması, özenli bir zemine sahip olması ve bu yönüyle tapınak alanında yapılan çalışmalarda tespit edilen yapılardan ayrılması sebebiyle, bu mekânın özel bir amaç için (şapel ya da kilise) yapıldığı düşünülmektedir. Ancak bunu kanıtlayacak somut verilere henüz ulaşamamıştır. D7-D8 ve D9 tıraşlanmış kireç taşı bloklardan oluşmakta ve bir mekân oluşturmaktadır. Açığa çıkan bu yapı 'M II' olarak adlandırılmıştır. M II'nin ölçülebilen uzunluğu 10.05 m. genişliği 8 metredir. Ayrıca 17.05.2012-14.06.2012 tarihlerinde yapılan çalışmalarda açığa çıkan 'M I' olarak adlandırılan yapının zemininin bir kısmı ve bozulmuş durumda olan zemin blokajı açığa çıkarılmıştır. Aynı özellikteki zemin kalıntılarının M I'in dışında da tespit edilmesi, M I'in var olan zeminin bozularak üstüne inşa edildiğini göstermektedir. (Resim: 8)

L7A açmasında açığa çıkarılan geç dönem fırını açma içinde bulunduğu yerden kaldırırlarak depoya taşınmıştır. Ayrıca açmanın kuzeydoğu köşesinden başlayarak kuzey-güney yönünde devam eden ve D6 olarak adlandırdığımız duvarın etrafındaki moloz taşlar kaldırılmıştır. Bu çalışmaların neticesinde açmanın kuzeydoğu köşesinde 1,05x0,65 m. ölçülerinde bir giriş tespit edilmiştir. Duvar 6'nın 4,90 metrelik kuzey bölümünün doğusunda ise ufak taşlarla birlikte sıkıştırılmış toprak zemin tespit edilmiştir. Zemin 3x1,40 metrelik bir alanı kaplamaktadır.

L7A açmasında yapılan çalışmalarda tespit edilen toplam 66 adet mimarî plastik parçanın hiçbirinin *in situ* olmaması ve çoğunun geç dönem duvarlarından dökülen moloz taşların arasında bulunması, bu mimarî parçaların devşirme malzeme olarak geç dönem yapılarının duvarlarında kullanıldığını göstermektedir. Ayrıca L7A açmasında açığa çıkan D5 ve D6'da benzer mimarî parçaların devşirme olarak kullanıldığının tespit edilmesi bu düşüncemizi kanıtlamaktadır. Yapılan çalışmalarda ele geçirilen çiviler ile çoğu kapı ve ahşap bağlama elemanı olarak kullanılan metal objeler ise, L7A açmasında tespit edilen mekânlarda üst yapının ahşap malzeme ile inşa edildiğini göstermektedir. Özellikle açmanın kuzeyinde bulunan D5 ile açmanın doğusunda

bulunan D6 duvarları ve bu duvarların etraflarında pişmiş toprak kiremit ve tuğla parçalarının yoğun bir biçimde tespit edilmesi bu yapılarının üst örtüsünün bir çatı sistemiyle kapalı olduğunu işaret etmektedir. Pişmiş toprak kiremit ve tuğla parçalarının M1 ve M2 içinde yapılan çalışmalarda da görülmesine rağmen aynı yoğunlukta olmadığı gözlemlenmiştir. Bu nedenle, bu mekânların üst örtüsünün çatı ile kaplı olduğunu söylemek şimdilik doğru olmayacaktır. L7A açmasında yapılan çalışmalarda ele geçirilen sikkelerin (51 adet) büyük bir çoğunluğunun İslâmî Dönem sikkesi olduğu ve yoğun olarak açmanın doğusunda bulunan geç dönem duvarı D6'nın etrafında ele geçirildikleri gözlenmiştir, bunun yanı sıra alanda Bizans Dönemi'ne ait sikkeler de ele geçirilmiştir. Ayrıca alanda 246 adet küçük buluntu (A12.L7A.KB01-246), 66 adet mimarî parça (A12.L7A.MP01-66) tespit edilmiştir.

4) Penkalas (Koca Çay) Çalışmaları

Penkalas Çayı (Koca Çay) etrafında temizlik ve çevre düzenlemesine başlanmıştır. Antik doku, etnografik yapı ve Penkalas (Koca Çay) Çayı'nın olduğu bu konseptte projeler hazırlanmaya başlanmıştır. Penkalas Çayı'nda öncelikle korunma duvarının alt ve üst sınırının belirlenmesi planlanmış, nehir yatağının değiştiği alanlar, devrilen blokların eski yerlerine yerleştirilmesi, yerinde olmayanların ise tespit edilmesi amaçlanmıştır. Çalışmalar sırasında sütunlu caddenin aksının kuzeyinde kalan, doğu ve batı rıhtım duvarları arasında yoğun olarak yıkılan köprüye ait bloklarla karşılaşmış köprünün dört ayağının olduğu görülmüştür (Resim: 9).

Penkalas Nehri'nin ve Macellum, Sütunlu Cadde'nin temizliği aynı anda yürütülmüştür. Bu çalışmalar sırasında ortaya çıkan 3 mimarî blok kayıt altına alınmış, 1 adet sikke depoya teslim edilmiştir. Penkalas Nehri *Total Station* ile çalışmalara uygun hâle gelince nehir kenarının her iki yakasında bulunan koruma duvarlarını, devrilen blokları ve nehrin su yatağının *Total Station* ile çizimine başlanmış ve eski çizimler kontrol edilmiştir. Ayrıca Kütahya Müzesi tarafından İşkur'dan temin edilen 10 işçi ile Eurycles köprüsünden itibaren nehrin her iki kenarında bulunan yoğun bitki örtüsü temizlenmiştir.

5) Aizanoi Tiyatrosu 2012 Yılı Ön-Restorasyon Çalışmaları

Mustafa ÇİMEN

Aizanoi Tiyatro-Stadion Kompleksi'nde restorasyon projesine yönelik hazırlık aşaması olarak ön-restorasyon ve restitüsyon çalışmaları gerçekleştirilmiştir. Birinci aşamada yapının durum tespiti ve rölövesi için Ahi Evran Üniversitesi Merkezi Araştırma ve Uygulama Laboratuvarı'ndan hizmet alımı ile gerçekleştirilen ve Arş.Gör.Ömer Uzunel ve ekibi ile yürütülen 3D laser scanner ile Tiyatro-Stadion Kompleksi'nde tarama yapılmış ve ardından laboratuvarında taranan alanların rölöve, plan-kesit, çizim çalışmaları başlatılmıştır. Bu çalışmada 0.5 mm. hassasiyette yapının PTS formatında nokta bulutu verisi ve .avi formatında video görüntüsü elde edilmiştir. Tiyatro-Stadion Kompleksi'nin restorasyon çalışmalarına yönelik olarak Autocad ortamında tüm yapının plan, kesit ve dijital rölöve çalışmaları gerçekleştirilmiştir. Kazı

Y. Arkeolog, Mustafa ÇİMEN, Pamukkale Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Arkeoloji Bölümü, Aizanoi Kazı Lab, Kınıklı Kampüsü, Denizli/TÜRKİYE. aizanoikazisi@gmail.com

sezonu sonunda yapının çalışmalarının ardından geldiği mevcut hâlinin dijital taraması gerçekleştirilmiş ve bu sayede çalışma öncesi ve sonrası durum kayıt altına alınmıştır.

Tiyatro'nun yıkılmış vaziyette bulunan sahne binasının ve dağılık vaziyette orkestrada bulunan mimarî elemanların kaldırılması için kule vinç¹ kurularak çalışmalar daha hızlı bir şekilde yürütülmüştür². Tiyatronun sahne yapısının kuzey kısmına, yani iç taraftaki bölümde orkestra kısmına düşmüş mimarî bloklar kaldırılmıştır. Orkestra'da yıkılmış vaziyetteki blokların en üst seviyeden başlanarak kaldırılması işlemi gerçekleştirilmiştir. Bunun için tiyatronun içindeki alan 4 karelaja bölünmüştür. Sahne yapısına ait taşların nereye düştüğünü tespit etme hususunda kolaylık sağlaması için doğu kısma düşen taşlara 'Parados Doğu A karelajı', orta kısma sahne yapısı ön kısım 'B karelajı', batı kısma Parados Batı C, orkestranın bulunduğu kısma ise 'D karelajı' adı verilmiştir. Orkestra'da 1. seviyedeki taşların kaldırılmasının ardından altta bulunan taşların çizimi de yapılarak 2. seviye olarak aynı sistemde çalışmalar devam etmiştir. 3. seviyede A,B,C karelajlarında mimarî bloklar kaldırılmıştır. D karelajında 2. seviyede kaldırılacak taşlar bitirilmiştir. Kaldırılan mimarî blokların tasnif alanında envanter, fotoğraf ve katalog çalışmaları yapılmıştır. Grid sisteminde yerleştirilen taşlar tasnif konumuna göre krokisi yapılmış ve benzer taşlar kendi içerisinde gruplandırılmıştır. Hem tasnif alanının boşaltılması ve taşların daha ileri taşınması için hem de mimarî blokların gruplandırılması için 70 tonluk mobil vinç kiralanmış ve Kütahya İl Özel İdaresi'nin de belli aralıklarla verdiği 30 tonluk mobil vinci bu işlemler için tasnif alanında çalışmalarda kullanılmıştır. Tiyatro'dan yıkılmış vaziyette kaldırılan mimarî bloklar tiyatronun doğusunda Hüseyin ve İsmail Tanrıverdi'ye ait olan 1236 ve 1239 parsel No.lu toplamda 3200 m² alanda grid sistemi ile tasnif alanı oluşturularak burada karelaj sistemi ile konumlandırılmıştır. Kaldırılan her bir mimarî blok A-B-C-D-E-F-G-H kodlamasıyla 8 karelaja bölünerek buradaki alanda tasnif edilmiştir. Böylece envanter numarası verilen bir eserin hangi karelajda olduğunu tespit etmemiz daha kolaylaşmıştır. Konulduğu karelaj alanının ismi de eser envanter fişlerinde de kayıt altına alınmıştır. Böylece herhangi bir karışıklığa maruz kalmadan her taşın krokisi de çıkarılarak konulduğu yer daha kolay saptanmış olacaktır. Daha sonraki mobil vinç çalışmalarımızda ise eserleri bu karelajlar içerisinde gruplayarak aynı olan mimarî taşlar birbirlerinin yanına taşınmıştır (Resim: 10-11)

Tiyatronun doğusunda yer alan bu tasnif alanının etrafı çalışma sonunda tahta kazıklar çakılarak dikenli tel ile çevrilerek oluşabilecek herhangi bir zarara maruz kalmaması için koruma amaçlı olarak önlem alınmıştır. Ayrıca buradaki gruplandığımız taşların etrafı şeritlerle çevrilerek karelajlara ayrılmıştır. Uyarı levhaları hazırlanmış ve tasnif alanına, görülebilecek alanlara yerleştirilerek çalışmalar sonlandırılmıştır.

¹ Kullanılan kule vincin teknik özellikleri; bom uzunluğu: 50 m, ağırlığı: 120 ton, kaldırma kapasitesi; bom ucunda 1.800 kg, kendi ucunda: 5000 kg (5ton), marka: POTAIN H/25C, model: 1997 (ruhsat), yükseklik: 31 m, sabitleyici ağırlıkları: 24 tondur.

²Bu çalışma için ilk olarak Kütahya Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'nun 02.05.2012 tarih ve B.16 0.KVM.4.43 00.02-43.03/195-627 sayılı alınan izinle tiyatronun sahne yapısının güneyinde 6x6.30 m. boyutunda demir iskele üzerine beton zemin kurularak kule vinç için ön hazırlıklar yapılmıştır.

6) 2011-2012 Aizanoi Sikke Buluntuları-Ön Rapor

Hüseyin KÖKER

2011-2012 yıllarında Aizanoi’de gerçekleştirilen çalışmalar sırasında toplam 136 sikke ele geçirilmiştir (2011 yılında 2 adet ve 2012 yılında 134 adet). Bunlardan 4 adedi gümüş olmakla birlikte, 1 adedi nikel ve geriye kalan 131 adedi de bronzdur. Buna göre teşhis ve tanımı yapılan sikkelerin dönemlere göre sayısal dağılımı şöyledir: 2 adet Hellenistik (1 Makedonia, 1 Philadelphia), 2 adet Roma Cumhuriyet, 17 adet Roma İmparatorluk Dönemi şehir sikkesi (8 Aizanoi, 1 Bageis ve 8 tanımlanamayan), 5 adet Roma İmparatorluk (M.S. 2. - 3. yüzyıl), 49 adet Geç Roma (M.S. 330-490), 9 adet Bizans, 51 adet İslâmî ve 1 adet Osmanlı. Ele geçirilen sikkeler arasında en erken tarihli sikke MÖ 3. yüzyıla tarihlenirken, en geç tarihli sikke ise Osmanlı İmparatorluğu’nun son padişahı V. Mehmet Reşat Dönemi’ne tarihlenmektedir. Ele geçirilen iki adet Roma Cumhuriyet sikkesi (*denarius*), L. Torquatus (M.Ö. 65) ve L. Valerius Acisculus (M.Ö. 45) adına darp edilmişlerdir. İmparatorları teşhis edilebilen Roma İmparatorluk Dönemi Aizanoi sikkelerinden 2 adedi Germanicus (Caligula), 1 adedi Claudius ve 1 adedi de M. Aurelius (?) dönemlerine aittir. İmparatoru teşhis edilemeyen ancak olasılıkla MS 1. yüzyılın ikinci yarısına ait olan bir sikkenin ön yüzünde yer alan kontrmark sayesinde bu sikke Aizanoi darphanesine atfedilmiştir. Sağa dönük, miğferli Athena veya Ares büstü ve solda, aşağıdan yukarıya doğru AIZ lejantının yer aldığı bu yuvarlak kontrmark, M. Aurelius sikkesi üzerinde de görülmektedir. Teşhisi yapılabilen diğer iki Aizanoi sikkesi ise M.S. 2. ve 3. yüzyıllara ait pseudo otonom sikkelerdir (Demos/Hygeia, Sarapis/Kartal). Teşhisi yapılabilen bir başa şehir sikkesi ise Lydia kenti olan Bagis’in M.S. 2. yüzyıla tarihlenen pseudo otonom sikkesidir (Sarapis/Tanrıça). Geç Roma sikkelerinin büyük çoğunluğunu Constantinus ailesine ait sikkeler oluşturmaktadır. Ele geçirilen Bizans sikkeleri ise M.S. 10. - 11. yüzyıl tarihlerini vermektedir.

2011-2012 kazı sezonlarında ele geçirilen sikkeler arasında iki adedi oldukça önemli bir yere sahiptir. Roma Cumhuriyet Dönemi’ne tarihlenen bu iki *denarius* birimindeki sikke, nekropol alanından ele geçirilmiştir. Asia Eyaleti’nde (*Provincia Asia*) dolaşımı oldukça nadir olan Roma Cumhuriyet *denarius*larının bir kazıda bulunmuş olması (Arykanda kazılarından da bir örnek ele geçirilmiştir) şimdiye kadar bilinen örneklerinin her ne kadar az olduğu görülse de oldukça önemlidir (Resim: 12).

Kazılar sırasında tapınak alanındaki sondajlarda ele geçirilen ve sikke buluntuları arasındaki en erken örneği oluşturan M.Ö. c. 323-310 yıllarına tarihlenen bronz Makedonia sikkesi de tapınak ve çevresinin erken Hellenistik Dönem’deki tarihi kesitine ışık tutacak nitelikte olması nedeniyle anılmaya değerdir. Ayrıca yine bu alandan ele geçirilen M.Ö. 2.-1. yüzyıl bronz Philadelphia sikkesi ile Nekropol alanından ele geçirilen ve olasılıkla M.S. 2. yüzyıla tarihlenen quasi otonom Bageis sikkesi de Aizanoi ile komşu Lydia bölgesi kentleri arasındaki ilişkiler açısından sözü edilmeye değerdir.

Arş.Gör. Dr. Hüseyin KÖKER, Kocaeli Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi Arkeoloji Bölümü, Umuttepe Yerleşkesi, Kocaeli/TÜRKİYE. huseyinkoker@yahoo.com.tr

7) *Aizanoi/Çavdarhisar Türk Dönemi Sivil Mimari Çalışmaları*

Mustafa BEYAZIT

Aizanoi Ören Yeri Türk Dönemi Sivil Mimarisini adlı proje çalışmaları Pamukkale Üniversitesi Sanat Tarihi Bölüm Başkanı Prof. Dr. Kasım İnce başkanlığında, 1 öğretim üyesi, 1 Arş. Gör. ve 3 sanat tarihi bölümü öğrencisinden oluşan bir ekip ile gerçekleştirilmiştir.

İlk etapta ilçenin koruma amaçlı imar plânı içinde yer alan sivil mimari yapılarının tespiti yapılmıştır. Daha sonra tespit edilen bu yapılardan A. Özcan Caddesi'ndeki 1, 3, 5, 7, 11 ve 15 numaralı evlerin plân – kroki çizimleri yapılmış ve fotoğrafları çekilerek arşivlenmiştir (Resim: 13). Cereller Mah. Şehit Kamil Gezer Sok. 11 No.lu evde yer alan Hüseyin Dülger evinin plan, kroki, tavan ve dolap süslemesine yönelik çizim ve belgeler tamamlanmış olup yayına hazırlanmaktadır.

8) *Aizanoi Antik Su Yolları Ön Çalışması*

N. Orhan BAYKAN

Kentte bulunan eskil (antik) kuyular, yöreyi bilinen ve belediye başkanlığı tarafından gönderilen bir mihmandar eşliğinde gezilmiş, fotoğrafları çekilmiş ve belgelenmiştir. Gerek kent içinde gerekse su iletim hatları yakınında yer alan köy çeşmeleri gezilmiş ve çeşme yalağı olarak, büyük mermer blokların içlerinin boşaltılarak ve her iki ucunda dişi-erkek birleşimleri yapılan kanal hâline getirilmiş yapı elemanlarının kullanılmış olduğu gözlemlenerek belgelenmiştir.

9) *Aizanoi Jeofizik Çalışmaları*

Melda KÜÇÜKDEMİRCİ

Arkeolojik prospeksiyon çalışmaları, yer altında arkeolojik yapıların karmaşıklığı, yapı ve etrafındaki malzemelerin jeofiziksel özelliklerinin uygulanabilir yöntemle duyarlı olmayışı, sinyal gürültü oranının düşüklüğü ya da aranan arkeolojik yapı ile etrafındaki malzemenin fiziksel özelliklerinin birbirine çok yakın oluşunun yanı sıra, farklı kültür katmanlarının bir arada bulunması gibi sebeplerden dolayı yorumlanması karmaşıktır. Bu yüzden aynı arkeolojik alanda farklı jeofizik yöntemlerin test edilmesi veya karşılaştırılması çalışma sonuçları hakkında daha sağlıklı bilgi alınmasını sağlar. Arkeolojik alanlarda jeofizik prospeksiyon çalışmalarında en çok kullanılan yöntemler, yer radarı (GPR), manyetik ve elektrik öz direnç yöntemleridir. Aizanoi arkeolojik alanındaki ilk dönem yapılan jeofizik çalışmalarda yer radarı (GPR) yöntemi uygulanmıştır. Bu kapsamda Tapınak içi ve çevresi, Nekropol alanı, Borsa

---

· Yrd. Doç. Dr. Mustafa BEYAZIT, Pamukkale Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Sanat Tarihi Bölümü, Kınıklı Kampüsü, Denizli/TÜRKİYE hacivaz@gmail.com
· Prof. Dr. N. Orhan BAYKAN, Pamukkale Üniversitesi, Mühendislik Fakültesi, İnşaat Mühendisliği Bölümü, Hidrolik, Denizli/TÜRKİYE obaykan@pau.edu.tr
· Arş. Gör. Melda KÜÇÜKDEMİRCİ, İstanbul Üniversitesi, Mühendislik Fakültesi, Jeofizik Mühendisliği Bölümü, İstanbul/TÜRKİYE. meldakd@istanbul.edu.tr

bölgesi ve Hamam da çalışmalar yapılmıştır. Nekropolde jeoradar taramaları için alan araştırması yapılması esnasında Kıranbayır Mevkii'nin yamaçlarında yüzeyde Paleolitik malzeme ile karşılaşıldı³.

Çalışmada 400 Mhz antenle, birbirlerine paralel profiller boyunca ölçüler alınmıştır. Yer altına ait 2 boyutlu ve 3 boyutlu modeller oluşturulmuştur ve yorumlanmıştır. Doktora tezi kapsamında farklı jeofizik yöntemlerin karşılaştırılması planlanmaktadır. İlerleyen zamanda manyetik ve elektromanyetik yöntemler kullanılarak ölçümlere devam edilmesi planlanmaktadır (Resim: 14).

10) Sanat Eğitimi İle Kültürel Miras Çalışmaları: Azan'ın Çocukları

Burçin TÜRKCAN

Bu çalışmanın amacı, ilköğretim düzeyindeki öğrencilerin yaşadıkları yerin kültürel mirasını tanıma ve sahip çıkma bilincini sanat eğitimi yoluyla kazanmalarını sağlamaktır. Bu amaca yönelik olarak tarihsel açıdan Çavdarhisar İlçesi'nde etkisi olan önemli uygarlıkların öğretimi gerçekleştirilmiştir. 3 gün ve 6 oturumda gerçekleştirilen çalışma ilk olarak tanışma etkinlikleri ile başlamış ve bu bağlamda kazı evinin bahçesinde drama çalışmaları yapılmıştır. Ardından, yapılacak eğitim çalışmasını tanıtıcı bilgilendirmelerle çocukların konuya ilişkin ön bilgileri işe koşulmuştur. Çalışmanın ikinci oturumunda çocukların yaşadıkları yerin antik adı olan Aizanoi isminin nereden geldiğine ilişkin bir mitoloji çalışması yapılmış ve bu bağlamda konuya ilişkin mitolojik hikâye anlatılmıştır. Ardından, çocuklar dinledikleri hikâyeden öğrendikleri mitolojik kahramanların maskelerini yapmışlardır. Çalışmanın üçüncü oturumunda şehrin kuruluşunu anlatan Phrygia Dönemi'ne ilişkin etkinlikler yapılmıştır. Çalışmanın bitiminde Phrygia'da yaşayan bir kişi olarak kendilerini hayal etmeleri ve kim olup nasıl bir yerde yaşadıklarını bize resim yoluyla aktarmaları istenmiştir. Yapılan resimler mum boya ve sulu boyanın bir arada kullanıldığı bir teknik olan "sihirli boya" tekniği ile renklendirilmiştir. Dördüncü oturumda Lidyalıların ilk parayı bulan uygarlık olduğu söylenmiş ve Aizanoi'da yer alan dünyanın ilk borsa binası ilişkilendirilerek anlatılmıştır. Ardından, öğrencilere bireysel olarak çalışabilecekleri biçimde kil dağıtılmış ve her birinin kendi para tasarımlarını yapabilecekleri söylenmiştir. Beşinci oturumda Çavdarhisar'da bildikleri mimarî eserlerin hep Roma Dönemi'nde yapıldığına yapılan vurgunun ardından sanat etkinliğine geçilmiştir. Çalışmada son olarak yerleşimin şu anki adı olan Çavdarhisar isminin nereden geldiğine yönelik olarak Osmanlı Devleti Dönemi'ne ilişkin bir uygulama gerçekleştirilmiştir. Uygulama ilk olarak burada en son Osmanlıların yaşadığı bilgisi verilmiş, ardından bu konu hikâyeleştirilerek pastel boya ile bir resim çalışması gerçekleştirilmiştir (Resim: 15).

³Aizanoi Paleolitik malzemesi Doç. Dr. Ali Umut Türkcan ve Arş. Gör. Berkay Dinçer tarafından yayın için hazırlanmaya başladı.

Yrd. Doç. Dr. Burçin TÜRKCAN, Anadolu Üniversitesi, Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü, Yunus Emre Yerleşkesi, Eskişehir/TÜRKİYE. burcint@anadolu.edu.tr

Resim 1: Aizanoi kadın çalışmaları semineri.

Resim 2: D9A açması, genel.

Resim 3: Herakles heykelciği.

Resim 4: D9A açması geçici koruma.

Resim 5: Hamam Palaestra kazısı, genel.

Resim 6: L6A açması, son hali.

Resim 7: L7B Açması, genel.

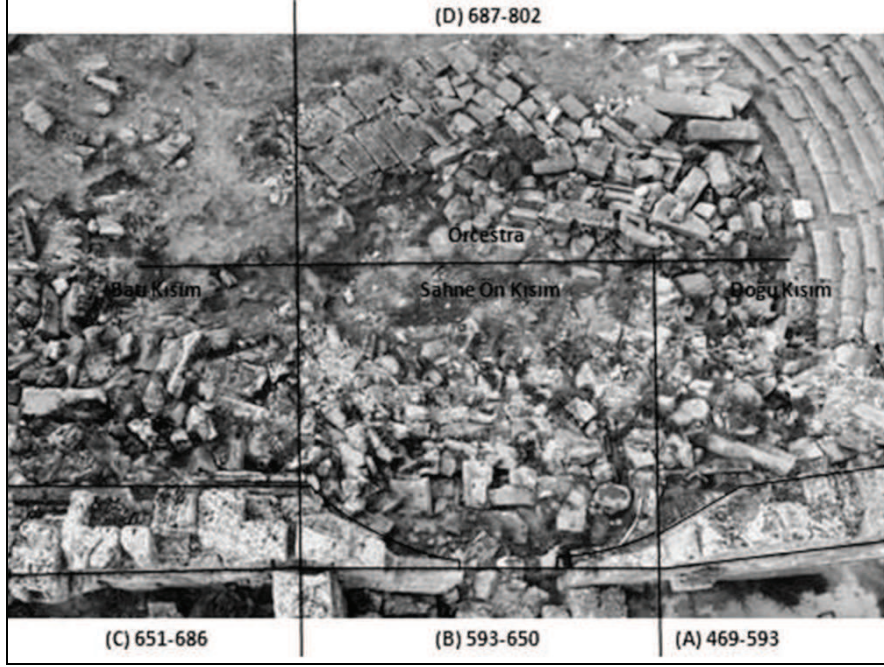
Resim 8: L7A Açması, genel.

Resim 9: Penkalas çalışması.

Resim 10: Tiyatro seviye çizimi.

Resim 11: Tiyatro, 2. seviye blokları.

Resim 12: A12.D9A.S15-16 envanter No.lu denariuslar.

Resim 13: A. Özcan Cad. 7 numaralı ev.

Resim 14: Jeoradar çalışmaları.

Resim 15: Kùltürel miras eğitimi.